

EU: Da li politički rizici ugrožavaju klimatske ciljeve?

EU se suočava sa "stvori, ili prekini trenutkom" za dekarbonizaciju ako želi da se drži evropskog zelenog dogovora, upozorava se u novom izveštaju, usled krize troškova života, višestrukih izbora i sve većeg političkog "zelenog udara".

Bloomberg: Evropa neće dostići CO2 neto nulu ovakvim reformama

Visoke cene energije izazov za globalnu konkurentnost EU: Von der Lejen

Bugarska vlada usvojila planove zelene tranzicije uz proteste rudara

Pad uvoza energenata u EU

Sa implementacijom obnovljivih izvora energije sada dolazi teži deo – skladištenje

DOSIJE: Kako Nemačka, Francuska i Italija planiraju neto ciljeve nulte emisije

EU pokrenula inicijalnu fazu prve u svetu granične carine na CO2

SADRŽAJ

Zemlje EU razmatraju ukidanje dela energetske reformi – dokument	OVDE
EU: Da li politički rizici ugrožavaju plan dekarbonizacije?	OVDE
EU pokrenula inicijalnu fazu prve svetske granične carine na CO2	OVDE
Bloomberg: Evropa neće dostići CO2 neto nulu ovakvim reformama	OVDE
Nemačka usvojila zakon kojim ušteda energije postaje obavezna	OVDE
Britanske kompanije: Snabdevači energije nas pljačkaju	OVDE
Francuska traži jači stav EU o postepenom ukidanju fosilnih goriva	OVDE
Pad uvoza energenata u EU	OVDE
Bugarska vlada usvojila planove zelene tranzicije uz proteste rudara	OVDE
Visoke cene energije izazov za globalnu konkurentnost EU: Von der Lejen	OVDE
Sa implementacijom obnovljivih izvora energije, sada dolazi teži deo – skladištenje	OVDE
Evropska solarna industrija upozorava na uvozne carine	OVDE
IEA Električna energija umesto nafte	OVDE
EU kompromis o novoj Euro 7 regulaciji emisije iz automobila	OVDE
ACER poziva na poboljšanja ENTSOG-ovog nacrta metodologije CBA analize za infrastrukturu vodonika	OVDE
Rumunski antimonopolski organ istražuje preuzimanje Lukoilove kompanije Land Power od strane PPC	OVDE
DOSIJE: Kako Nemačka, Francuska i Italija planiraju neto ciljeve nulte emisije	OVDE

Zemlje EU razmatraju ukidanje dela energetske reformi – dokument

BRISEL - Zemlje Evropske unije razmatraju ukidanje centralnog dela reformi evropskog tržišta električne energije, zbog neslaganja između Francuske i Nemačke oko državne pomoći za elektrane, pokazuje dokument koji je 2. oktobra video **Rojters**.

Dvedesetsedam zemalja EU traži zajednički stav o planiranim reformama tržišta električne energije u EU, ali se države, uključujući Nemačku i Francusku, mesecima spore oko toga da li bi pravila nekim zemljama mogla dati prednost u odnosu na druge.

Pitanje je da li će vlade biti u mogućnosti da postojećim elektranama koje podržava država, ponude ugovore o električnoj energiji po fiksnim cenama - a zatim da prikupe višak prihoda ostvarenih ovim ugovorima i potroše ga na subvencioniranje industrije, navodi agencija.

Francuska želi primeniti ove subvencije na svoju flotu nuklearnih elektrana, a predložena pravila imaju podršku centralnih i istočnih zemalja. Ali Nemačka i drugi su čvrsto protiv - upozoravajući da bi to francuskoj industriji moglo dati prednost u odnosu na njihove.

Nacrt kompromisa, koji je video Rojters, traži od zemalja da razmotre tri opcije - uključujući potpuno uklanjanje pravila o ovim subvencijama iz reforme.

Druge dve opcije u dokumentu koji je pripremila Španija, koja je rotirajući predsedavajući EU, ograničile bi način na koji zemlje mogu koristiti

prihode prikupljene putem subvencija cena električne energije i dozvolile Briselu da se uključi i ograniči korišćenje tih prihoda od strane neke zemlje ako time narušavan jedinstveno tržište EU.

Rojters ukazuje da je ovo prvi put da zemlje razmatraju jednostavno ukidanje pravila, nakon što su se borile da pronađu kompromis.

Neuspeh u sprovođenju ovog dela reforme ne bi zabranio Francuskoj i drugim zemljama da proizvođačima nude ugovore o električnoj energiji fiksnom cenom, ali bi im to moglo otežati njihovo korišćenje i dobijanje odobrenja Brisela prema pravilima EU o državnoj pomoći.

Jedan visoki diplomata EU rekao je da su dve strane delovale "odvojeno dalje nego u junu", misleći na sastanak na kojem ministri energetike zemalja EU nisu uspeali postići kompromis o zakonu.

Prvobitni reformski predlog Evropske komisije, sačinjen u martu, bio je osmišljen kako bi se proizvođači električne energije prebacili na dugoročne ugovore s fiksnom cenom, kako bi potrošači bili manje izloženi kratkoročnim skokovima cena gasa poput onih koji su viđeni prošle godine.

Da bi se to postiglo, Brisel je predložio da javna podrška novim investicijama u obnovljive i nuklearne elektrane mora biti u obliku ugovora o energiji sa fiksnom cenom koje podržava država. To je ovaj odeljak koji zemlje mogu izbrisati.

Ambasadori zemalja EU razgovaraće o predlogu u sredu, 4. oktobra i pokušati da nađu kompromis do 17. oktobra, kada se sastaju ministri energetike.

EU: Da li politički rizici ugrožavaju plan dekarbonizacije?

Foto: Sa ovogodišnjih protesta u francuskoj zbog rastućih računa za energiju

BRISEL - EU se suočava sa "stvori, ili prekini trenutkom" za dekarbonizaciju ako želi da se drži evropskog zelenog dogovora, upozorava se u novom izveštaju, usred krize troškova života, višestrukih izbora i sve većeg političkog "zelenog udara".

U istraživanju objavljenom 28. septembra, Evropski savet za spoljne odnose (ECFR) navodi da evropski kreatori politike moraju uveriti glasače da je pridržavanje zelene tranzicije u njihovom interesu – posebno s obzirom na izbore za Evropski parlament i nekoliko nacionalnih izbora koji će se održati sledeće godine.

Nalazi dolaze nakon nedelje koja je zabeležila nekoliko zelenih neuspeha u Evropi. Vlade u Švedskoj i Britaniji suočile su se s teškim kritikama zbog odustajanja od zelenih obećanja, a u utorak, je Ursula von der Leyen, predsednica Evropske komisije, pozdravila dogovor vlada EU o razvodnjavanju pravila o emisiji izduvnih gasova vozila.

„Evropa se suočava sa trenutkom stvaranja ili prekida u smislu da li je spremna da plati troškove – i finansijske i političke – napredovanja sa sledećom fazom dekarbonizacije brzinom i prema modelu koji je postavila u evropskom zelenom dogovoru” pišu autori Susi Denison, viši politički saradnik ECFR-a, i analitičar i pisac Mats Engstriom.

Kako bi se opravdala dekarbonizacija, izveštaj preporučuje da se kreatori politike fokusiraju na energetske suverenitet i na to kako zelena industrijska transformacija može pomoći da njihove zemlje budu ekonomski konkurentnije. Takođe predlaže fokusiranje na to kako finansijska podrška EU može doprineti pravednoj tranziciji, zajedno s rizicima klimatske krize.

„EU će imati koristi od toga što je globalni zeleni lider, ali mora brzo prilagoditi svoje instrumente politike promenjenim geopolitičkim okolnostima“, dodaje se u izveštaju.

Dok je podrška javnosti za delovanje na klimi i dalje visoka na celom kontinentu, neizvesnost u pogledu cena i snabdevanja energije znači da se sve više suočava s izazovima troškova i konkurentnosti.

Pred izbore za Evropski parlament u junu izbore imaju Poljska, Slovačka,

Holandija i Austrija, kao i potencijalno Hrvatska i Rumunija.

U međuvremenu, u izveštaju se upozorava da Italija, Švedska, Finska i Grčka imaju vlade koje uključuju ili zavise od snaga koje „izričito daju prioritet nacionalnim interesima i opreznije su prema onome što ocenjuju kao internacionalističku agendu“.

Uprkos promenjenom geopolitičkom okruženju od usvajanja strateške agende za Evropski zeleni dogovor 2019. godine, Evropa bi znatno izgubila ako bi razvodnila svoje planove – posebno za SAD i Kinu.

Denison je rekla da će se u narednoj godini spojiti tri elementa koji će otežati "nastavak posvećenosti implementaciji Evropskog zelenog dogovora".

To uključuje implementaciju promena u stambenom i transportnom sektoru, gde će troškove osetiti pojedinci, višestruki značajni izbori u EU, plus u UK i SAD i geopolitičko okruženje.

Zelena konkurencija, rekla je ona, takođe predstavlja izazov za Evropu, posebno u teškim ekonomskim vremenima. "Vidimo mnoge različite zemlje, ne samo SAD i Kinu, koje osećaju da moraju da subvencionišu više kako bi njihova preduzeća bila konkurentna", dodala je i pita: „Jesmo li voljni to učiniti u Evropi?“

EU pokrenula inicijalnu fazu prve u svetu granične carine na CO₂

BRISEL – Evropska unija pokrenula je u nedelju prvu fazu prvog sistema u svetu za uvođenje carina na emisiju CO₂ na uvezani čelik, cement i drugu robu u pokušaju da spreči da strani proizvodi koji više zagađuju podrivaju njenu zelenu tranziciju.

Blok neće prikupljati nikakve naknade za emisiju CO₂ na granici do 2026.

U nedelju je, međutim, obeležen početak inicijalne faze Mehanizma regulisanja prekograničnih emisija ugljenika (eng.

Carbon Border Adjustment Mechanism - CBAM) kada će uvoznici iz EU morati da prijave emisije stakleničkih gasova ugrađenih tokom proizvodnje uvezenih količina željeza i čelika, aluminijuma, cementa, električne energije, đubriva i vodonika. Uvoznici će od 2026. godine morati da kupuju sertifikate za pokrivanje ovih emisija CO₂ kako bi se strani proizvođači izjednačili s industrijama EU koje moraju kupovati dozvole na EU tržištu emisije ugljenika..

Evropski komesar za ekonomiju Paolo Đentiloni rekao je da je cilj da se podstakne prelazak širom sveta na zeleniju proizvodnju i da se spreči iseljenje evropskih proizvođača u zemlje sa nižim ekološkim standardima.

Evropska komisija kaže da je granična taksa u skladu s pravilima Svetske trgovinske organizacije u smislu da podjednako tretira strane i domaće firme i dozvoljava odbitke od graničnih naknada za sve cene ugljenika koje su već plaćene u inostranstvu.

Evropa neće dostići CO2 neto nulu ovakvim reformama

BRISEL - Evropska unija je dugo bila avangarda globalne tranzicije na zeleniju energiju. Sada, nakon zime u kojoj je Rusija izuzetno opteretila snabdevanje električnom energijom, EU se suočava s trenutkom istine: hoće li nastaviti put ka neutralnosti ugljenika ili će dozvoliti da je jedna kriza izbaci s kursa?

Suočavanje s izazovom klimatskih promena će za sobom povući novu eru električne energije — sakupljati je od sunca i vetra, redizajnirati njene transportne rute, koristiti više kada je najviše ima. U tom cilju biće potrebna značajna ulaganja u sve, od vetroelektrana na moru do pametnih energetske sistema za domove, komentariše agencija **Bloomberg**.

EU je napravila velike korake u pravom smeru. Zvaničnici su transformisali skup nacionalnih monopola u najveće ujedinjeno tržište energije na svetu, sa snažnim dnevnim trgovanjem kako bi se ona isporučila gde god je to potrebno. Ovaj sistem već štedi desetine milijardi evra godišnje omogućavajući državama da dele resurse. Ipak, to je jedva početak. Da bi ispunio cilj Pariskog sporazuma o neto nultim emisijama do

2050. godine, regija će morati skoro da udvostruči svoju ukupnu dužinu mreže i utrostručiti udeo obnovljivih izvora u svom miksu električne energije.

Trošak bi mogao premašiti šest biliona dolara.

Ipak, postoji problem

Tržište je daleko najbolji mehanizam za privlačenje ovakvih investicija i osiguravanje tehnologija koje najviše obećavaju.

Ipak, postoji problem: električna energija se ne može skladištiti u značajnijoj količini, što znači da proizvodnja mora precizno zadovoljiti potražnju ili će doći do nestanka struje. Nestalna solarna energija i vetar samo će zakomplikovati taj izazov.

Visoke vršne cene su prirodno i neophodno rešenje: one opravdavaju troškove održavanja kapaciteta koji se mogu brzo povećati i osigurati prihod potreban da kapitalno intenzivni projekti obnovljivih izvora budu profitabilni.

Prošlogodišnja energetska kriza bila je ključni test za ovaj sistem. Kako je Rusija prekinula isporuke

gasa, veleprodajne promptne cene su porasle na više od 10 puta od normalnog nivoa. Impresivno, svetla su ostala upaljena: nova ponuda brzo je nastala, a potrošači su naglo smanjili potražnju.

Ipak, države članice nisu se adekvatno pripremile da ublaže udar na svoje ekonomije i na ranjive. Kao rezultat toga, pribegli su očajničkim merama, kao što su kontrola cena i eksproprijacija “viška profita”, nanoseći trajnu štetu podsticajima za ulaganje.

Pouke: Pustiti tržište da radi svoj posao

Lekcija bi trebalo da bude jasna: Sledeći put Evropa mora biti spremna daпусти tržištu da radi svoj posao. Državama članicama su potrebni sistemi za pružanje ciljne hitne pomoći. Trebalo bi prihvatiti finansijsku zaštitu, koja može zaštititi potrošače i dobavljače električne energije od skoka cena bez narušavanja podsticaja. Trebalo bi uspostaviti modele maloprodaje koji podstiču ljude da smanje cene kada su one visoke.

Takođe se mora nastaviti poboljšavanje dizajna tržišta — na primer, uvođenjem pravila o cenama koja mogu otkriti uska grla i naznačiti gde su ulaganja najpotrebnija.

Nažalost, dok evropski lideri traže dogovor o novim reformama tržišta električne energije, takvi planovi nisu na stolu. Njihovo glavno

dostignuće do sada je bilo odbacivanje loših ideja, kao što je efektivno razbijanje tržišta trajnim ograničavanjem cene obnovljivih izvora energije.

Osim ovoga, malo se toga može slaviti. EU komisija (EK) zagovara više ugovora s fiksnom cenom – koji mogu ublažiti volatilnost ako su dobro osmišljeni, ali prečesto podstiču loše ponašanje (kao što je isključivanje generatora kada je potražnja velika).

Razmišlja se o bezbroj mehanizama koji narušavaju tržište, uključujući „brijanje na vrhuncu“ (eng. *peak shaving* - proces koji smanjuje i pregla vršna opterećenja, što smanjuje ukupne troškove po potražnji), koji bi snizio i spot cene i ekonomsku aktivnost.

Što je još gore, EK želi da dozvoli članovima da još jednom nameću kontrolu cena tokom službeno proglašениh kriza. Ovo čini da se svi koji se odlučuju za hedžing rezonuju: zašto snositi troškove kada možete računati na državu da će uskočiti?

Imperativ odgovora na klimatske promene ne ostavlja mesta za takvu zbrku.

Nemačka usvojila zakon kojim ušteda energije postaje obavezna

BERLIN - Donji dom nemačkog parlamenta usvojio je 21. septembra nacrt zakona kojim bi štednja energije postala obavezna u svim ekonomskim sektorima, što je potez namenjen borbi protiv klimatskih promena i suzbijanju upotrebe uvezenih fosilnih goriva.

Zakon o energetskej efikasnosti, koji je uvelo ministarstvo ekonomije pod vodstvom Zelenih, uključuje regulativu za uštedu energije u javnim zgradama, industriji i brzorastućim podatkovnim centrima širom Nemačke, s ciljem smanjenja od 26,5% do 2030. u odnosu na 2008. godinu.

Podstaknuta strahom da bi konstantno niske isporuke ruskog gasa mogle dovesti do nestašice, nemačka vlada je prošle godine uvela neke početne mere uštede energije, uključujući zabranu grejanja privatnih bazena i ohrabivanje ljudi da rade od kuće, prenosi **Rojters**.

Novim zakonom kompanije će biti prisiljene da izrade planove za uštedu energije, ali neće postojati obavezujuće mere, rekao je portparol Nemačke inicijative za energetskej efikasnost, mreže kompanija koja se zalagala za ambicioznu politiku energetskej efikasnosti.

Grupa je rekla da je neizvesno da li će zakon ispuniti propise EU ili će biti dovoljan da

Nemačka postigne svoj klimatski cilj za 2030. smanjenje emisije CO₂ za 65 posto u odnosu na 1990. godinu.

U 2022., Nemačka potrošnja energije dosegla je najniži nivo od 1990. godine, prema Federalnoj agenciji za životnu sredinu, ali je zemlja propustila cilj za 2020. smanjenje od 20% u odnosu na 2008. godinu.

Evropska unija je u martu postigla dogovor o smanjenju finalne potrošnje energije u celom bloku za 11,7 posto do 2030. u poređenju sa prognozama potrošnje energije iz 2020. godine. Popuštajući pritisku industrijskih lobija, krajem septembra usvojeni zakon je razvodnjen sa prvobitnog aprilskog nacrta, ukidajući ciljeve za industrijske kompanije i potrošnju nakon 2030. godine.

Grupa koja predstavlja industrijske kompanije rekla je da novi zakon nema pozitivne podsticaje za uštedu energije, dodajući da bi to dovelo do pravne nesigurnosti i ograničilo rast.

"Ciljevi uštede koji su sada standardizovani zakonom... ne mogu se realno postići bez ugrožavanja ekonomskog rasta u ovoj zemlji", rekao je predstavnik te grupacije.

Britanske kompanije: Snabdevači energije nas pljačkaju

LONDON - Snabdevači prirodnog gasa i električne energije optuženi su za profiterstvo i diskriminaciju od strane kompanija u Velikoj Britaniji, piše 25. septembra *The Telegraph*.

Pritužbe su upućene Ofgemu u okviru njegove istrage o "lošem ponašanju", koju je pokrenuo ranije ove godine kako bi utvrdio obim grešaka dobavljača.

Trgovačka kompanija Island, koji ima više od 500 prodavnica širom Velike Britanije oslonjenih u velikoj meri na energiju zbog svog ogromnog broja frižidera i zamrzivača, rekao je: „Dobavljači pokušavaju da uklone svaki element rizika iz svog poslovanja prenoseći ga direktno na svoje kupce. Firme tada nemaju drugog izbora nego da te troškove prebace tamo gde mogu, ili ih apsorbuju. Prva opcija podstiče krizu troškova života, a druga bi mogla dovesti do propasti mnogih preduzeća.”

Ovu zabrinutost je ponovio energetska konsultant Business Energy Direct: „Mnogi dobavljači i dalje odbijaju da ponude ugovore određenim sektorima. Neopravdano visoke cene dokaz su u celoj industriji, a kupcima se i dalje naplaćuju mnogo više cene nego što bilo koji snabdevač može opravdati.”

Salva kritika iznesena je u podnescima objavljenim na Ofgemovoj web

stranici. Regulatorno telo je saopštilo da je od tada nastojalo da odgovori "uvođenjem efikasnijeg rešavanja žalbi između dobavljača i preduzeća".

Francuska traži jači stav EU o postepenom ukidanju fosilnih goriva

BRISEL – Evropska unija bi trebalo da javno odredi datume do kojih bi se upotreba fosilnih goriva postepeno ukinula, kako bi ojačala svoj pritisak na globalni dogovor o tom pitanju na predstojećem COP28 samitu UN o klimi, saopštila je Francuska.

Diplomate iz 27 država članica EU pripremaju svoj pregovarački stav za samit, koji počinje u novembru u Dubaiju, na kome će skoro 200 zemalja pokušati da pojačaju napore za suzbijanje klimatskih promena.

"EU bi trebalo da usvoji mnogo jači i jasniji narativ o izlasku iz potražnje za fosilnim gorivima, s kvantifikovanom putanjom i datumom izlaska za svaku fosilnu energiju, zasnovan na nauci," navodi Francuska, u dokumentu podeljenom drugim zemljama EU i koji je video Reuters. Određivanje vremenskog okvira "povećalo bi pritisak na zemlje koje oklevaju da se dogovore o postupnom ukidanju fosilnih goriva", navodi se u dokumentu.

U izveštaju ovog meseca o globalnim naporima za suzbijanje klimatskih promena, Ujedinjene nacije su navele da je potrebno "postupno ukidanje svih nesmanjenih fosilnih goriva" kako bi se postigle neto nulte emisije i izbegle daleko ozbiljnije klimatske promene.

"Nesmanjena" fosilna goriva su ona koja ne koriste tehnologiju za prikupljanje emisija proizvedenih njihovim sagorevanjem.

Francuska je pozvala EU da pojasni svoj stav o ovim tehnologijama za hvatanje emisija, kako bi osigurala da se one ne koriste za odlaganje napora da se fosilna goriva direktno ukinu i zamene energijom s niskim udelom ugljenika.

Neke zemlje EU koje se oslanjaju na energiju baziranu na fosilnim gorivima vide veću ulogu u ovim tehnologijama, koje bi im mogle pomoći u održavanju postojeće infrastrukture.

EU ima za cilj da dovrši svoju pregovaračku poziciju na COP28 sredinom oktobra.

Tenzije između zemalja EU odražavaju globalni podelu između zemalja koje zahtevaju sporazum o postupnom ukidanju fosilnih goriva i onih koje žele zadržati ulogu uglja, nafte i gasa, napominje **Roters**.

Oko 80 zemalja, uključujući zemlje EU, podržalo je indijski predlog o postepenom ukidanju fosilnih goriva na prošlogodišnjem samitu COP27, ali su ga blokirale Saudijska Arabija i druge zemlje bogate naftom i gasom.

Pad uvoza energenata u EU

BRISEL - Uvoz energenata u Evropsku uniju nastavio je opadajući trend u drugom tromesečju jer su članice dodatno smanjile svoje oslanjanje na ruske isporuke, pokazali su 25. septembra podaci statističke agencije EU **Eurostat**.

Nakon snažnog povećanja između 2021. i 2022. godine, uvoz u EU opao je za 39,4% u vrednosti i 11,3% u obimu u drugom kvartalu 2023. na godišnjem nivou.

To je usledilo nakon pada od 26,5%, odnosno 6,1% u prvom kvartalu.

Rusija, najveći dobavljač naftnih proizvoda u EU s tržišnim udelom od 15,9% u drugom kvartalu 2022. godine, zabeležila je pad tog udela na samo 2,7% u drugom kvartalu ove godine, čime je postala tek dvanaesti najveći dobavljač.

Norveška, Kazahstan, Sjedinjene Američke Države i Saudijska Arabija zabeležile su povećanje tržišnog udela u istom periodu, dodaje se.

EU je zabranila morski uvoz ruske sirove nafte od decembra 2022. i postavila je embargo na naftne derivate u februaru 2023.

„Uvoz prirodnog gasa u EU je značajno opao (-17% u smislu količine) u drugom kvartalu 2023. godine, u poređenju sa istim periodom 2022. godine.

Što se tiče prirodnog gasa u gasovitom stanju, Eurostat navodi da je udeo Rusije pao za 14,5 procentnih poena na godišnjem nivou na 13,8% ukupnog uvoza EU u drugom tromesečju, dok su Alžir i Norveška povećali svoje udele za 9,3 odnosno 6,2 procentna poena, s Norveškom koja je postala glavni dobavljač EU.

U istom periodu, SAD su ostale glavni snabdevač EU tečnim prirodnim gasom sa udelom od 46,4%.

Bugarska vlada usvojila planove zelene tranzicije uz proteste rudara

SOFIJA - Bugarska vlada je 29. septembra usvojila planove za zelenu tranziciju tri regiona industrije uglja u zemlji, ali je ta odluka naišla na proteste bugarskih rudara i drugih radnika u energetske sektoru koji su blokirali ključne puteve prenosi

Radio Slobodna Evropa.

Odobrenje planova za tranziciju tri regiona uslov je da Evropska komisija izdvoji 1,2 milijarde evra za zelenu transformaciju regiona, namenjenih otvaranju novih radnih mesta za radnike u industriji uglja.

Planovi moraju sadržavati raspored smanjenja kapaciteta termoelektrana na ugalj kako bi ih odobrila Evropska komisija.

Ali rudari ne žele da se elektrane i rudnici zatvore, govoreći da će ostati bez posla.

Demonstranti žele da vlada garantuje da će elektrane i rudnici na ugalj nastaviti da rade bez određivanja datuma za njihovo zatvaranje.

Uprkos demonstracijama, koje su privukle stotine ljudi na ulice da blokiraju puteve u rudarskim regionima Stare Zagore, Pernika i Čustendila, vlada je odobrila planove i rekla da će ih poslati Evropskoj komisiji 30. septembra.

Bugarska već kasni sa podnošenjem teritorijalnih planova za tranziciju tri regiona uglja i izgubila je

skoro 100 miliona evra za 2022. od EU i rizikuje da izgubi još 800 miliona evra za 2023.

Premijer Nikolaj Denkov je rekao da vlada neće zatvoriti termoelektrane na ugalj u Bugarskoj pre 2038. godine i da je to jasno navedeno u planovima upućenim Evropskoj komisiji.

On je rekao da u planovima neće biti precizirani datumi za zatvaranje termoelektrana na ugalj, ali je dodao da će "postepeno neke od njih ispasti iz energetske sistema jer više neće biti ekonomski moguće da funkcionišu".

Vlada se takođe složila da isplati kompenzaciju od 36 meseci plate radnicima u energetske sektoru koji odluče da daju otkaz.

Zemlja je bila među poslednjim članicama EU koja je predala svoj Plan oporavka i otpornosti -- još jedan evropski mehanizam koji obezbeđuje finansiranje za prelazak na obnovljivu energiju.

Ali ovo finansiranje je sada blokirano nakon odluke parlamenta iz decembra 2022. kojom se zahteva da vlada ponovo pregovara o opredeljenju Bugarske da smanji emisije ugljenika iz termoelektrana na ugalj za 40% do 2026. godine.

Visoke cene energije izazov za globalnu konkurentnost EU: Von der Lejen

PRAG - Visoke cene energije ugrožavaju globalnu konkurentnost EU, tako da blok mora ulagati u obnovljive izvore energije, izjavila je 26. septembra čelnica Evropske komisije Ursula von der Lejen.

“Cena koju plaćamo za energiju strukturalno je viša nego na drugim kontinentima, a to je pitanje naše globalne konkurentnosti”, izjavila je ona na Samitu zelenog dogovora 2023. u Pragu (foto).

Von der Lejen je objasnila da su cene energije, koje su prošlog leta bile deset puta veće, pale na nivo koji je EU plaćala pre nego što je Rusija pokrenula rat protiv Ukrajine, ali i dalje premašuju cenu koju plaćaju zemlje izvan bloka. Ona je pozdravila činjenicu da „danas Evropa, po prvi put u našoj istoriji, proizvodi više električne energije iz vetra i sunca nego iz gasa“, ali je pozvala na ubrzanje zelene tranzicije.

Sa implementacijom obnovljivih izvora energije, sada dolazi teži deo – skladištenje

BERLIN - Ranije ovog meseca u Briselu, nekoliko poslovnih lidera iz različitih delova lanca snabdevanja energijom potpisalo je ugovor o razvoju, kako kažu, najvećeg čvorišta čiste energije (Foto gore: Maketa projekta Boksberg) u svetu izvan Kine do trenutka kada se završi.

Projekat, koji su u junu prve najavile nemačka energetska kompanija LEAG, američka kompanija za skladištenje energije ESS, Siemens Energy i Breakthrough Energy, omogućiće rekonstruisanu elektranu na uglj u Nemačkoj u kombinovano solarno postrojenje za proizvodnju i skladištenje.

Prva faza će uključivati instaliranje sistema baterija za skladištenje energije na lokaciji elektrane Boksberg (Boxberg), biće puštena u rad do 2027. godine, sa ciljem da se na kraju ponudi 2-3 gigavat-sata (GWh). Projekat nije jedina velika solarna instalacija koja se planira u Evropi u narednim godinama, ali ono što ga čini jedinstvenim je njegov naglasak na skladištenju, na nešto što energetske analitičari upozoravaju da je opasno zanemareno u protekloj deceniji upotrebe obnovljivih izvora energije.

„Inicijalna instalacija, 50 MW na deset sati [punjenja], već će biti najveća baterija u Evropi“, rekao je Eric Dreselhuys, izvršni direktor ESS-a, za

Energy Monitor u Briselu nakon potpisivanja ugovora. „Trebaće im 2GWh skladišnog prostora, tako da će to morati da repliciraju 40 puta.” To je zastrašujući zadatak, a Dreselhujs kaže da će ključ za njegovo postizanje biti korišćenje drugačije tehnologije baterija od one koja se obično koristi. „Većina skladišta danas je zasnovana na litijumu, koji ima kratko trajanje od dva do četiri sata“, kaže on. „Taj litijum dolazi iz Kine, što dovodi do zabrinutosti za energetske sigurnost. Koristićemo bateriju s protokom željeza. Možete proširiti da dođete do dužih sati samo proširivanjem rezervoara,” objasnio je.

„Ovo je poster za ono o čemu svi u EU pričaju, ali nedovoljno ljudi radi“, kaže Dreselhujs. Ovo važi ne samo za fokus na skladištenje, već i za rešenje pravedne tranzicije prenamenom starog energetskog postrojenja na uglj – nešto što se radi i na drugim lokacijama u Evropi.“

Evropska komisija usvojila je Preporuku o skladištenju energije u martu ove godine, sa ključnim predlozima nacionalnim vlastima kako da osiguraju da se izgradi dovoljno skladišta koje će pratiti rastuća postrojenja za obnovljive izvore energije vetra i sunca.

Paula Pinjo, direktorka za energetske inovacije u Komisiji, kaže da skladištenje mora biti ključna komponenta razvoja mreže u budućnosti.

Evropska solarna industrija upozorava na uvozne carine

BRISEL - Evropa i Sjedinjene Države rizikuju da propuste svoje ambiciozne ciljeve za postavljanje vetroelektrana jer rastući troškovi, kašnjenja u lancu snabdevanja i niske cene električne energije na aukcijama koče razvoj i dovode do otkazivanja projekata vetroelektrana na moru.

Vladini ciljevi bili su vrlo ambiciozni, ali bi sada mogli biti nedostižni ako se politike i šeme aukcija ne promene, kažu analitičari i zvaničnici industrije, prenosi 1. oktobra **Rojters**.

Problemi su najočitiji u industriji vetroelektrana na moru, koja je ovog leta doživela nekoliko velikih neuspeha — aukcije u SAD-u i Velikoj Britaniji su bile promašene, naftni velikani su preuzeli sav teren na nemačkom tenderu, a veliki britanski projekat je otkazan zbog rastući troškovi i izazovnih tržišnih uslova.

EU rizikuje da propusti svoje ciljeve za postavljanje kapaciteta vetroelektrana i izgubi lanac snabdevanja zbog konkurencije u tradicionalno jeftinoj kineskoj proizvodnji. Štaviše, inflacija, više kamatne stope i problemi u lancu snabdevanja poskupeli su materijale i proizvode, podižući troškove već odobrenih projekata.

Stoga bi Evropska komisija trebalo u oktobru da predloži evropski paket energije vetra koji će pomoći da se industrija energije vetra bloka vrati na stazu rasta kako bi ubrzala svoje ciljeve dekarbonizacije, rekla je čelnica Evropske komisije Ursula von der Leyen u raportu za 2023.

Komisija se obavezuje da će ubrzati izdavanje dozvola za još više, poboljšati sisteme aukcija širom EU i fokusirati se na veštine, pristup finansijama i stabilne lance nabavke.

IEA Električna energija umesto nafte

PARIZ - U svojoj najnovijoj Net Zero Mapi puta za 2023., Međunarodna agencija za energiju (IEA) je ublažila svoj stav o upstream projektima, promenivši formulaciju iz 2021. godine - „nema novih naftnih i gasnih polja“ u nijansiraniju - „bez novih dugoročnih upstream projekata“, prenosi [Oilprice.com](#).

Postavljajući pozornicu za COP28 u Dubaiju od 30. novembra do 12. decembra, IEA je pozdravila električnu energiju kao novu naftu, pozivajući sve zemlje da ubrzaju izdavanje dozvola i modernizaciju elektroenergetskih mreža.

Ponovljeni pozivi IEA-e da fosilna goriva dosege vrhunac pre 2030., učinili su malo da zaustave da emisije skoče na rekordnih 36,8 milijardi gigatona CO₂e prošle godine.

IEA je negodovala zbog sporog napretka u industriji vodonika i CCUS-a, ističući da zasad samo solarni segment i prodaja električnih automobila rastu u skladu sa ciljevima za 2050. godinu.

EU kompromis o novoj Euro 7 regulaciji emisije iz automobila

BRISEL - Zemlje EU su se u velikoj meri složile oko kompromisnog predloga koji je predstavila Španija o novim pravilima o emisiji izduvnih gasova iz vozila, rekli su u prošli petak agenciji [Reuters](#) diplomatski izvori, što je razvodnjena verzija prvobitnog predloga Evropske komisije.

EU progresivno pooštrava ograničenja emisije drumskih vozila od prvog seta propisa, poznatog kao "Euro 1", 1992. godine. Komisija je predložila najnoviji set pravila, "Euro 7", u novembru prošle godine, uvodeći nove standarde o emisiji čestica iz kočnica i guma.

Grupa od osam država članica zagovara slabija pravila zbog zabrinutosti da bi nova ograničenja zagađivača poput azotnih oksida u motorima s unutrašnjim sagorevanjem odvrtila napore od ulaganja u električna vozila.

Prodaja novih automobila koji emituju CO₂ trebalo bi da bude zabranjena 2035. godine u EU. U novom kompromisu od petka, glavna promena je dalje produženje datuma primene na 30 meseci sa 24 meseca za automobile nakon stupanja uredbe na snagu.

Konačni detalji o kompromisu još uvek moraju biti odobreni na ministarskom sastanku EU pre nego što konačni stav bude spreman za raspravu s parlamentom i Komisijom.

ACER poziva na poboljšanja ENTSG-ovog nacrtu metodologije CBA analize za infrastrukturu vodonika

LJUBLJANA - EU Agencija za saradnju energetskih regulatora (ACER) objavila je 26. septembra Mišljenje o nacrtu metodologije analize troškova i koristi (eng. Cost-Benefit Analysis - CBA) Evropske mreže operatora fasnog transportnog sistema (ENTSG) za infrastrukturu vodonika.

Uredba o transevropskim energetskim mrežama (TEN-E) zahteva od ENTSG-a da izradi CBA metodologiju koja će se koristiti za izradu budućih desetogodišnjih evropskih planova razvoja mreže (TYNDP), procesa odabira projekata od zajedničkog interesa (PCI) i odluka o prekograničnoj alokaciji troškova (CBCA) za projekte vodonične infrastrukture.

Koje su preporuke ACER-a?

U svom Mišljenju, ACER zaključuje da je nacrt CBA metodologije u velikoj meri usklađen sa zahtevima navedenim u TEN-E Uredbi, ali poziva na dalja poboljšanja:

Učiniti CBA metodologiju i njene rezultate praktičnijom i repliciranjom.

Prilagođavanje referentnih mreža vodonika.

Jačanje pravila grupisanja (klasteringa).

Povećanje konzistentnosti sa električnom energijom i drugim CBA metodologijama.

Osigurati da indikatori CBA odgovaraju svrsi.

Primena CBA na sve TYNDP projekte.

Koji su sljedeći koraci?

ENTSG je dužan da uzme u obzir ACER-ove preporuke pre podnošenja prilagođene verzije metodologije Komisiji na odobrenje (do kraja 2023.).

Rumunski antimonopolski organ istražuje preuzimanje Lukoilove kompanije Land Power od strane PPC

BUKUREŠT -- Rumunski antimonopolski organ saopštio je u utorak da istražuje prodaju Land Power, jedinice ruske grupe Lukoil, koja upravlja vetroparkom od 84 MW na jugoistoku Rumunije, firmi PPC Renewables, delu grčke državne elektroenergetske grupe PPC .

Posao, čija vrednost nije objavljena, analiziraće Konkurencijski savet kako bi utvrdio da li je kompatibilan sa normalnim konkurentskim okruženjem, prenosi **SeeNews**

PPC je potpisao ugovor sa evropskim podfirmama Lukoil grupe o preuzimanju 100% udela u Land Power-u, navodi se u podnesku Atinskoj berzi u julu. Smeštena u okrugu Tulcea, vetroelektrana proizvodi više od 200 GWh električne energije godišnje.

PPC je takođe u procesu finalizacije kupovine imovine italijanske energetske grupe Enel u Rumuniji za 1,26 milijardi evra, nakon što je Evropska komisija odobrila preuzimanje u junu 2023. Ugovor takođe uključuje Enelov lokalni portfelj projekata proizvodnje zelene energije sa kumulativnim planiranim kapacitetom od 5,4 GW.

DOSIJE: Kako Nemačka, Francuska i Italija planiraju neto ciljeve nulte emisije

BRISEL - Politika stoji na putu jer tri najveće ekonomije Evropske unije, ujedno i njeni najveći zagađivači, ne uspevaju očistiti za sobom.

Nemačka, Francuska i Italija su se obavezale da će dostići neto nultu emisiju oko sredine stuleća, ali se bore da ispune to obećanje, piše *Euractiv*.

NEMAČKA

Nemačka, najveći evropski emiter stakleničkih gasova, planira da postigne nultu neto emisiju do 2045.

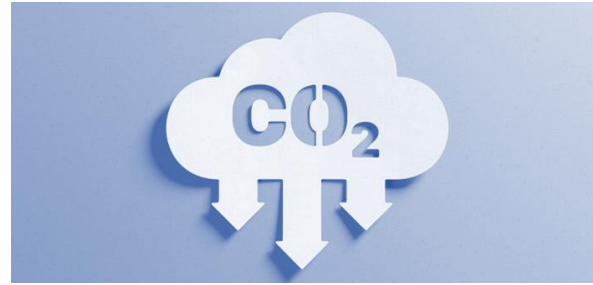
Koaliciona vlada socijaldemokrata, zelenih i liberala gotovo se raspala boreći se oko politike čišćenja ekonomije. Liberali i opozicioni demohrišćani izneli su predloge za postepeno ukidanje automobila s motorima s unutrašnjim sagorevanjem i novih gasnih kotlova kao napad na slobodu. Međutim, zakoni koji bi olakšali izgradnju vetroturbin i solarnih panela progurani su uz malu reakciju.

Nemačka je pre dve godine ojačala svoj zakon o klimi nakon što je najviši sud presudio da je prethodna verzija "delimično neustavna". Ali sektori poput zgradarstva i transporta od tada nisu uspeli da ispune svoje godišnje ciljeve. Vlada je sada odlučila da ukine sektorske ciljeve.

FRANCUSKA

Francuska ima za cilj da dostigne neto nultu emisiju do 2050. Ali iako planira da ide sporije od Nemačke, već je bliže cilju. Godine 2021. izbacila je upola manje stakleničkih gasova od Nemačke, uglavnom zbog ogromne flote nuklearnih elektrana.

Francuska želi da polovina svoje energije dolazi iz nuklearke do 2035., a 40% električne energije iz obnovljivih izvora do 2030. godine.

Ali Francuska se bori da smanji emisije iz poljoprivrede, koje su najveće od svih zemalja u Evropi, kao i iz transporta. Godine 2018. pokret "žutih prsluka" primorao je francuskog predsednika Emanuela Makrona da odustane od planiranog povećanja poreza na gorivo.

U maju ove godine, Državni savet, najviši sud Francuske, nije našao "kredibilne garancije da će se putanja smanjenja emisije gasova staklene bašte efikasno poštovati".

ITALIJA

Treći najveći zagađivač u Evropi ima neto nulti cilj do 2050.

U nacrtu nacionalnog energetskeg i klimatskog plana navodi se da ima za cilj korišćenje obnovljivih izvora kako bi do 2030. proizveo 65% svoje električne energije i pokrio 40% svoje potražnje za energijom.

Italija se u velikoj meri oslanja na fosilni gas za grejanje i struju, uglavnom iz inostranstva. Njegove industrije čiste energije sporo su rasle u poslednjih 10 godina, iako bi nedavne reforme trebalo da ubrzaju tempo instalacija. Italija takođe nudi „super bonus“ poreske olakšice za izolaciju domova.

Ipak, kako su toplotni talasi izazvali smrtnu slučajevu u julu, ministar životne sredine je rekao da ne zna „koliko su [klimatske promene] posledica čoveka ili Zemlje“.

